

УДК 657

А. П. Макаренко,

д. е. н., професор кафедри обліку, аналізу оподаткування та аудиту,

Інженерний інститут ЗНУ, м. Запоріжжя

ORCID ID: 0000-0002-9576-928X

М. В. Шама,

магістрант кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту,

Інженерний інститут ЗНУ, м. Запоріжжя

ORCID ID: 0000-0002-1347-2045

DOI: 10.32702/2306-6792.2020.2.30

АУДИТ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТА НАПРЯМИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ

A. Makarenko,

Doctor of Economic Sciences, professor of Accounting and Auditing

Department of Engineering Institute of Zaporizhzhya National University

M. Shama,

master of Engineering Institute of Zaporizhzhya National University

AUDIT OF FIXED ASSETS IN ENTERPRISE AND AREAS OF IMPROVEMENT

Автори статті розглянули сутність основних засобів на підприємстві, нормативно-правове регулювання організації та проведення їх аудиту в Україні. В роботі доведено важливість та необхідність проведення аудиторської перевірки обліку основних засобів на підприємствах, адже ефективність їх використання впливає на фінансові результати суб'єктів господарювання. Жодне підприємство не може здійснювати свою фінансово-господарську діяльність без використання основних засобів. Без оптимально організованого обліку основних засобів на підприємстві не можливе їх ефективне використання та відповідно прийняття ефективних управлінських рішень управлінським персоналом підприємства кожного. В роботі визначено мету та завдання аудиту основних засобів суб'єктів господарювання. Розроблено тест внутрішнього контролю основних засобів на підприємстві, який має здійснюватися на початковому етапі аудиту основних засобів та надавати аудитору необхідну інформацію для розробки оптимальної програми аудиту, враховуючи особливості діяльності кожного підприємства. Також у статті наведено заходи з вдосконалення аудиту основних засобів, а саме: запропоновано вдосконалений план аудиторської перевірки, вдосконалена програма аудиту, розроблені робочі документи. Крім того, запропоновано додавати до аудиторського висновку рекомендаційний лист, який матиме виявлені порушення, недоліки в обліку основних засобів та напрями їх усунення, а також запропоновані заходи з вдосконалення обліку основних засобів. Впровадження в діяльність будь-якого підприємства рекомендованих заходів, розроблений тест внутрішнього контролю, програми аудиту основних засобів та розроблених робочих документів дозволять аудитору отримувати більше інформації про стан обліку основних засобів на підприємстві, а відповідно формувати аудиторський висновок (звіт) на основі більшої кількості доказів. Тобто проведене дослідження дозволило надати такі рекомендації щодо вдосконалення аудиту основних засобів на підприємстві: використовувати розроблений тест внутрішнього контролю основних засобів на підприємстві, провадити аудит за новими, вдосконаленими планом та програмою; використовувати розроблені робочі документи аудитора; надавати керівництву рекомендаційний лист.

The authors of the article considered the essence of fixed assets at the enterprise, the legal regulation of the organization and their audit in Ukraine. The importance and necessity of auditing the accounting of fixed assets at enterprises is proved in the work, because the efficiency of their use affects the financial results of economic entities. No enterprise can carry out its financial and economic activities without the use of fixed assets. Without optimally organized accounting of fixed assets at the enterprise it is impossible to use them effectively and, accordingly, to make effective management decisions by the management personnel of the enterprise of everyone. The work defines the purpose and objectives of the

audit of fixed assets of economic entities. A test of internal control of fixed assets in the enterprise is developed, which should be carried out at the initial stage of the audit of fixed assets and provide the auditor with the necessary information to develop an optimal audit program, taking into account the specific activities of each enterprise. Also, the article describes measures to improve the audit of fixed assets, namely: proposed an improved audit plan, an improved audit program, and developed working documents. In addition, it is proposed to include in the audit report a letter of recommendation that will identify irregularities, deficiencies in accounting for fixed assets and remedies, as well as proposed measures to improve accounting for fixed assets. Implementation of recommended measures in any enterprise, internal control test, fixed asset audit program and working documents will allow the auditor to obtain more information about the accounting of fixed assets at the enterprise, and accordingly to form an audit report (report) on the basis of more evidence. That is, the research made it possible to provide the following recommendations for improving the audit of fixed assets at the enterprise: to use the developed test of internal control of fixed assets at the enterprise, to audit the new, improved plan and program; use the developed working documents of the auditor; provide guidance to management.

Ключові слова: основні засоби, аудит, програма аудиту, план, робочий документ, запис, аудиторський висновок.

Key words: fixed assets, audit, audit program, plan, working document, record, audit report.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

На сучасному етапі господарська діяльність підприємств не можлива без використання основних засобів. Ефективні управлінські рішення щодо основних засобів передбачають наявність чітко організованого, раціонального обліку операцій з основними засобами. Проте на сьогодні чимало підприємств стикаються з достатньою кількістю проблем у напрямі податкового та фінансового обліку і аудиту основних засобів, наприклад: частими змінами та поправками нормативно-правового регулювання щодо основних засобів; відсутністю взаємозв'язку між фінансовим та податковим обліком основних засобів, а також постійними змінами справедливої вартості основних засобів, і як наслідок, необхідністю їх переоцінки, інвентаризації тощо. Тому на сьогодні вивчення та вдосконалення аудиту основних засобів є актуальним питанням як запорука ведення обліку основних засобів з дотриманням вимог чинного законодавства.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Особливості аудиту основних засобів, зміст цього поняття загалом, його мета і задачі досліджувалися в публікаціях вітчизняних вчених, а саме: Радіонової Н.Й., Макаренка А.П., Бутинця Ф.Ф., Мєліхової Т.О. та інших. За сучас-

них умов господарювання керівництво підприємств прагнуть одержати об'єктивну інформацію про стан і використання основних засобів, а тому з метою надання надійної інформації її користувачам аудит основних засобів є вагомим складовим.

Таким чином, враховуючи мінливість умов функціонування підприємств, питання вдосконалення аудиту основних засобів потребує подальшого дослідження.

За мету написання статті було поставлено розкрити основи теоретичного та практичного характеру аудиту основних засобів, а також розробити заходи, спрямовані на підвищення його ефективності.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Методологічні засади обліку основних засобів встановлені Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби", МСБО 16 "Основні засоби", Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність України", Податковим кодексом України та іншими наказами, інструкціями, постановами міністерства фінансів України. Аудит основних засобів підприємства має підтвердити дотримання вимог зазначених нормативно-правових актів та здійснюватися на основі Закону України "Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність".

Таблиця 1. Рекомендований план проведення аудиту основних засобів на підприємстві

№	Етапи	Мета	Завдання	Перелік процедур	Термін аудиту	ПІБ
1	2	3	4	5	6	7
1	Підготовчий	Координація кола питань та правового забезпечення договірних умов проведення аудиторської перевірки.	Знайомство з господарською діяльністю клієнта, оцінка системи внутрішнього контролю та бухгалтерського обліку, визначення аудиторського ризику, суттєвості, планування аудиту основних засобів	Обмін листами, укладання договору ознайомлення з діяльністю підприємства: опитування, тестування		
2	Основний	Незалежна перевірка достовірності звітності щодо основних засобів підприємства	Визначити відповідність основних засобів законодавчим вимогам та статутним документам, достовірність первинних даних про формування та використання основних засобів, повноту та своєчасність відображення в облікових документах та фінансовій звітності, провести арифметичні розрахунки сум ПДВ, амортизації та інших	Перевірка всіх операцій щодо основних засобів		
3	Заключний	Складання аудиторського звіту на основі отриманих даних, отриманих при проведенні аудиторської перевірки	Розробка та надання рекомендацій щодо покращення обліку основних засобів, які дозволять вдосконалити облік основних засобів	Систематизації та обґрунтування отриманої інформації		

Джерело: удосконалено авторами на основі [1].

Відповідно до П(С)БО 7 "Основні засоби" основні засоби — це такі матеріальні необоротні активи, що утримуються підприємством задля вико-

ристання в господарській діяльності у процесі виробництва, реалізації та очікуваний строк корисного використання яких більше одного року [13].

Таблиця 2. Тест внутрішнього контролю обліку основних засобів на підприємстві

№ п/п	Перелік питань	Процедури
1	2	3
1.	Чи закріплено бухгалтера, що займається обліком основних засобів?	
2.	Чи розроблено посадову інструкцію для бухгалтера, що здійснює облік основних засобів?	опитування
3.	Чи визначені матеріально-відповідальні особи за збереження основних засобів?	опитування
4.	Чи укладено договори про матеріальну відповідальність з особами, які відповідають за збереження основних засобів?	перевірка документів
5.	Чи проводиться інвентаризація основних засобів?	перевірка документів
6.	Як часто проводиться інвентаризація основних засобів?	
7.	Як оформлюються результати інвентаризації основних засобів?	перевірка документів
8.	Чи перевіряється правильність віднесення об'єктів до основних засобів?	перевірка документів
9.	Яким методом нараховується амортизація в бухгалтерському та податковому обліку?	
10.	Чи перевіряється правильність нарахування амортизації по основним засобам?	перевірка документів та арифметичні розрахунки
11.	Чи здійснюється переоцінка основних засобів, як оформлюються її результати?	перевірка документів
12.	Чи розподіляються основні засоби по призначенню (виробничі, невиробничі)	перевірка документів, усне опитування персоналу, інвентаризація
13.	Якими первинними документами оформлюються операції по надходженню та вибутті основних засобів?	перевірка документів і дотримання правил обліку
14.	Як здійснюється нарахування ПДВ у разі безкоштовної передачі основних засобів?	перевірка документів
15.	Як здійснюється нарахування податку на прибуток при реалізації основних засобів?	перевірка документів
16.	Чи застосовується індекс інфляції для цілей оподаткування прибутку у разі реалізації основних засобів, правильність його застосування?	перевірка документів
17.	Чи відображалися в обліку операції, пов'язані з орендою основних засобів?	перевірка документів і дотримання правил обліку
18.	Чи відображалися в обліку лізингові операції?	перевірка документів і дотримання правил обліку
19.	Чи відображалися в обліку витрати на ремонт основних засобів?	перевірка документів і дотримання правил обліку
20.	Чи правильно ведеться синтетичний облік основних засобів?	Перевірка
21.	Чи відповідають записи аналітичного та синтетичного обліку записам у формах бухгалтерської звітності по рахунку 10 «Основні засоби»?	Перевірка

Джерело: удосконалено авторами на основі [1].

Таблиця 3. Вдосконалена програма аудиту основних засобів

№	Завдання перевірки	Джерела інформації	Необхідні аудиторські процедури	Вид перевірки	Робочий документ
1	2	3	4	5	6
1	Аудит додержання вимог законодавства до організації обліку основних засобів	Установчі документи, рішення власника на проведення операцій з основними засобами, наказ про облікову політику підприємства	1. Перевірка установчих документів та визначення їх відповідності вимогам чинного законодавства. 2. З'ясування форми бухгалтерського обліку. 3. Перегляд в наказі про облікову політику наявності всіх обов'язкових елементів щодо обліку основних засобів. 4. Ознайомлення з політикою підприємства щодо обліку основних засобів. 5. Ознайомлення з електронними носіями інформації про основні засоби та з системою автоматизованого обліку. 6. Ознайомлення з графіками інвентаризацій та документообігу	Юридична перевірка	1. РД1 2. РД2 3. РД3 4. РД4 5. РД6 6. РД7
2	Перевірка операцій із надходження основних засобів	Акти приймання-передачі основних засобів, накладні, податкові накладні, наказ про створення приймальної комісії, договори з постачальником (підрядниками) інвентарні картки	1. Встановлення напрямів надходження основних засобів на підприємство. 2. Визначення правильності формування первісної вартості об'єкта основних засобів. 3. У разі самостійного виготовлення визначення доцільності понесених витрат 4. Здійснення формальної перевірки первинних документів при надходженні основних засобів. 5. Перевірка правильності та законності віднесення сум, сплачених постачальникам до податкового кредиту з ПДВ. 6. Оцінка стану претензійної роботи з контрагентами, якщо на підприємстві були випадки виявлення нестач. 7. Перевірка правильності відображення операцій з надходження основних засобів на рахунках бухгалтерського обліку 8. Перевірка правильності визнання та формування первинної вартості основних засобів	Логічна, арифметична, взаємна, візуальна перевірки	1. РД8 2. РД9 3. РД10 4. РД11 5. РД12 6. РД13 7. РД14 8. РД15
3	Перевірка правильності нарахування амортизації	Наказ про облікову політику, розрахунок амортизації	1. Ознайомлення з обраним методом амортизації. 2. Перевірка правильності формування первинної вартості основних засобів, та їх групування. 3. Розрахунок згідно з обраним методом амортизації основних засобів та перевірка відповідності з розрахунковими даними бухгалтерії. 4. Перевірка відповідності даних в розрахунках з даними в звітності	Арифметична, співставлення	1. РД16 2. РД17 3. РД18 4. РД19
4	Аудит наявності та збереження основних засобів на підприємстві	Посадкові інструкції, договори матеріальної відповідальності, інвентарні картки, описи інвентарних карток, технічні паспорти, креслення, інвентарні списки, інвентарна книга, накладні на внутрішнє переміщення	1. Перевірка наявності основних засобів на підприємстві. Здійснення візуальної перевірки умов збереження основних засобів (наявність у разі потреби сигналізації, металевих дверей, замків та інших необхідних умов). 2. Встановлення матеріально відповідальних осіб, на відповідальному зберіганні яких перебуває той чи інший об'єкт основного засобу. 3. Перевірка стану збереження рухомого складу основних засобів (приміщення гаражів та інші приміщення). 4. Перевірка матеріалів інвентаризації ОЗ. 5. Простеження чи були здійсненні, заходи спрямовані на відшкодування нестач по основних засобах (якщо таке мало місце на підприємстві) та чи здійсненні вони згідно із чинним законодавством. 6. У разі потреби та за домовленістю з керівником підприємства аудитор може взяти участь у інвентаризаційному процесі з метою отримання впевненості, що на балансі підприємстві всі основні засоби є активами	Юридична, взаємна, візуальна перевірки, інвентаризації	1. РД20 2. РД21 3. РД22 4. РД23 5. РД24 6. РД25
5	Перевірка операцій з ремонту, переоцінки та поліпшення основних засобів	Акти виконаних робіт, кошториси витрат, відомості про балансову вартість об'єктів основних засобів, накладні, податкові накладні, договори з підрядниками	1. Перевірка доцільності та правомірності здійсненого ремонту. 2. Встановлення правильності напряму списання витрат з поліпшення основних засобів. 3. Визначення порядку виникнення податкових подій при здійсненні операцій з поліпшення основних засобів 4. У разі, якщо поліпшення основних засобів здійснюється господарським способом, встановлення правильності формування витрат (матеріали, заробітна плата тощо). 5. Перевірка правильності відображення операцій з переоцінки основних засобів	Арифметична, зіставлення, логічна	1. РД26 2. РД27 3. РД28 4. РД29 5. РД30

Джерело: удосконалено авторами на основі [9, 14].

Таблиця 4. Робочий документ (РД20) аудитора з перевірки наявності основних засобів на підприємстві

№	Назва основного засобу	Місце зберігання	Відповідальна особа	Умови отримання (купівля, передача, внесок тощо)	№ Документу та дата отримання	За даними обліку		За даними аудиту		Відхилення	
						Первинна вартість	Знос	Первинна вартість	Знос	Первинна вартість	Знос
1											
2											
3											
	Разом	X	X	X	X						

Джерело: удосконалено авторами на основі [22].

Таблиця 5. Робочий документ (РД15) аудитора з перевірки визнання основних засобів на підприємстві

№	Назва основного засобу	Місце зберігання	Відповідальна особа	Умови отримання	№ Документу та дата отримання	За даними обліку			За даними аудиту			Відхилення		
						Існує ймовірність надходження майбутніх економічних вигод	Строк використання більше року	Можливість достовірної оцінки	Існує ймовірність надходження майбутніх економічних вигод	Строк використання більше року	Можливість достовірної оцінки	Існує ймовірність надходження майбутніх економічних вигод	Строк використання більше року	Можливість достовірної оцінки
1														
2														
	Разом	X	X	X	X									

Джерело: удосконалено авторами на основі [22].

На думку Стригуль Л.С. та Тімонова А.С., основні засоби є основною складовою матеріально-технічної бази підприємств, а відповідно перевірка обліку таких активів — надзвичайно важливе і складне завдання. На відміну від бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю, які здійснюють у межах підприємства його працівники, аудит (зовнішній) є контрольною діяльністю, яку здійснюють на підприємстві незалежні суб'єкти господарювання — аудитори [15, с. 48].

Радіонова Н.Й. переконана, що аудит основних засобів відіграє важливу роль у загальному аудиті підприємства, а тому перед початком проведення аудиту основних засобів необхідно сформулювати мету перевірки [14, с. 101].

Аудит основних засобів проводиться з метою перевірки законності, достовірності і доцільності операцій з ними під час господарської діяльності підприємства, а також правильності обліку цих операцій та відображення у фінансовій звітності. Використання науково обґрунтованої методики здійснення аудиту є об'єктивним процесом, оскільки сприяє достовірності відображення інформації про основні засоби [14, с. 101].

Проведення ефективного аудиту основних засобів передбачає наявність плану та програми аудиту. Аудит основних засобів на підприємстві включає в себе декілька етапів. Рекомендований план для проведення аудиту

основних засобів на підприємстві представлено в таблиці 1.

Дотримання розробленого плану аудиту основних засобів надає змогу заощадити час та отримати всі необхідні матеріали, з метою формування звіту по результатам перевірки про стан обліку основних засобів суб'єкту господарювання в подальшому. Тест внутрішнього контролю обліку основних засобів на підприємстві наведено в таблиці 2.

Крім того, можна запропонувати таку вдосконалену програму аудиту основних засобів, яку наведено в таблиці 3.

Впровадження вдосконаленої програми аудиту основних засобів на підприємстві дозволяє аудитору охопити всі ділянки обліку основних засобів.

Проведення аудиту основних засобів передбачає заповнення аудитором робочих документів, в яких має зазначатися інформація щодо відхилення даних обліку від даних аудиту. Тому, окрім вдосконаленої програми, рекомендуємо аудитору під час перевірки обліку основних засобів використовувати розроблені робочі документи, оскільки у сучасних умовах господарювання керівництво підприємств та їх ділові партнери прагнуть одержати надійну інформацію про стан і використання основних засобів.

Так, рекомендуємо використовувати такий робочий документ перевірки наявності основного засобу на підприємстві (табл. 4).

Таблиця 6. Робочий документ (РД9) аудитора з перевірки правильності визначення первинної вартості основних засобів

№	Назва основного засобу	Умови отримання	№ Документу та дата отримання	За даними обліку			За даними аудиту			Відхилення		
				Сума основного засобу по документам	Сума додаткових витрат з доставки, доведення основного засобу до необхідного стану	Разом	Сума основного засобу по документам	Сума додаткових витрат з доставки, доведення основного засобу до необхідного стану	Разом	Сума основного засобу по документам	Сума додаткових витрат з доставки, доведення основного засобу до необхідного стану	Разом
1												
2												
Разом		X	X									

Джерело: удосконалено автором на основі [22].

Таблиця 7. Робочий документ (РД 30) аудитора з перевірки правильності переоцінки основних засобів

№	Назва основного засобу	№ Документу та дата отримання	Акт переоцінки основних засобів (№, дата)	За даними обліку				За даними аудиту				Відхилення			
				Індекс переоцінки	Справедлива вартість, грн	Зміна у вартості об'єкта (+;-)	Зміна у сумі зносу об'єкта (+;-)	Індекс переоцінки	Справедлива вартість, грн	Зміна у вартості об'єкта (+;-)	Зміна у сумі зносу об'єкта (+;-)	Індекс переоцінки	Справедлива вартість, грн	Зміна у вартості об'єкта (+;-)	Зміна у сумі зносу об'єкта (+;-)
1															
2															
Разом		X	X												

Джерело: удосконалено автором на основі [22].

Великого значення в обліку основних засобів набуло їхнє визнання, тому рекомендуємо аудиту скористатися наступним робочим документом (табл. 5).

Одним із найважливіших аспектів аудиторської перевірки основних засобів є перевірка правильності їх оцінки. Важливим завданням аудитора є перевірка правильності формування первинної вартості основних засобів, а особливо слід звертати увагу на ті основні засоби, які були придбані за рахунок кредиту банку.

Важливою умовою є підтвердження понесених витрат, які включено до первинної вартості основного засобу підприємства. Первинна вартість основних засобів складається з декількох сум, тому є надзвичайно важливим перевірити правильність визначення первинної вартості (табл. 6).

Також рекомендуємо такий робочий документ перевірки переоцінки основних засобів (табл. 7).

У сучасних умовах господарювання аудит основних засобів і загальний аудит проводиться, в основному, без використання комп'ютерів. З метою вдосконалення та збереження трудових ресурсів рекомендуємо цей процес спрямувати на комп'ютеризацію, що сприятиме підвищенню продуктивності праці аудитора.

За результатом аудиту основних засобів формується аудиторський висновок. Крім того, ми рекомендуємо надавати рекомендаційний лист, як додаток до аудиторського висновку. В рекомендаційному листі має бути зазначено виявлені порушення, недоліки в обліку основних засобів та напрями їх усунення, а також запропоновано заходи з вдосконалення обліку основних засобів.

ВИСНОВКИ

Отже, аудит основних засобів включає в себе перевірку обліку придбання, створення, безоплатного отримання основних засобів, відображення поліпшення основних засобів, їх модернізацію, модифікацію, добудову, дообладнання та реконструкцію. Перераховані операції в умовах підприємства, як правило, сприяють збільшенню майбутніх економічних вигод. Крім того, перевіряються всі операції щодо вибуття основних засобів, їх продаж, безоплатна передача або ліквідація. Аудит основних засобів має постійно вдосконалюватися, модернізуватися згідно з вимогами певного підприємства та особливості його господарського спрямування.

Література:

1. Бутинець Т.А. Внутрішній аудит основних засобів: виявлення типових порушень в обліку

/ Т.А. Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. — 2014. — № 3 (30). — С. 3—12.

2. Закон України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" від 16.07.99 р. № 996-XIV // Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

3. Закон України "Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність" від 21.12.17 р. № 2258-VIII. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://vobu.ua/ukr/documents/item/zakon-ukrainy-vid-211217-r-2258-viii-pro-audit-finsanovoi-zvitnosti-taaudytorsku-diialnist>.

4. Макаренко А.П. Аудит: навч.-метод. посібник / А.П. Макаренко, Т.О. Меліхова, Г.М. Бескоста. — Запоріжжя: ЗДІА, 2016. — 184 с.

5. Макаренко А.П. Організація і методика аудиту: навч.-метод. посібник / А.П. Макаренко, Т.О. Меліхова, Г.М. Бескоста. — Запоріжжя: ЗДІА, 2015. — 190 с.

6. Макаренко А.П. Удосконалення методичних підходів до проведення аудиту амортизації основних засобів / А.П. Макаренко, А.С. Гречана // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. — Полтава: ПДАА. — 2012. — Вип. 2 (5). — Т. 3. — С. 175—185.

7. Меліхова Т.О. Проблемні аспекти відображення в обліку ТМЦ та обладнання при віднесенні до капітальних інвестицій відповідно до П(С)БО та МСФЗ / Т.О. Меліхова, Т.В. Манойло // Вісник Дніпропетровського національного університету. Серія "Економіка". — Дніпропетровськ: 2014, Вип. 3. — № 10/1. Т. 22. — С. 158—164.

8. Меліхова Т.О. Обґрунтування амортизаційної політики з метою підвищення прибутковості підприємства / Т.О. Меліхова, Ю.В. Калюжна // Інноваційна економіка. — 2012. — № 1. — С. 232—237.

9. Меліхова Т.О. Розробка програми аудиту ефективності використання основних засобів на підприємстві / Т.О. Меліхова, О. Буркова // Економічний аналіз. — 2012. — Вип. 11. — Ч. 4. — С. 257—264.

10. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів: Затверджені наказом Міністерства фінансів України № 561 від 30 верес. 2003 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-15>

11. МСФЗ 16 "Основні засоби" [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу: <http://www.zakon.rada.kiev.ua>.

12. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (із змінами та доповненнями від 20.09.2011 р.) [Електронний ре-

сурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби". Затверджено наказом Міністерства фінансів України № 92 від 27 квіт. 2000 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>

14. Радіонова Н.Й. Удосконалення методології аудиту основних засобів / Н.Й. Радіонова, О.М. Бунда // Регіональна бізнес-економіка та управління. — 2015. — № 3 (47). — С. 100—111.

15. Стригуль А.С. Шляхи удосконалення організації обліку і аудиту основних засобів на підприємстві / А.С. Стригуль, А.С. Тімонова // Вісник НТУ "ХПІ". — 2014. — № 32 (1075). — С. 47—50.

16. Меліхова Т.О. Економічна безпека підприємства: формування, контроль, ефективність: Монографія. Херсон, Видавничий дім "Гельветика", 2018. — 632 с.

17. Макаренко А.П. Податкове планування та мінімізація податкових ризиків: навч. посібник: [рек. вченою радою ЗДІА] / А.П. Макаренко, Т.О. Меліхова, Н.С. Чакалова; ЗДІА. — Запоріжжя: ЗДІА, 2017. — 260 с.

18. Макаренко А.П. Оподаткування в системі обліку: навч.-метод. посібник / А.П. Макаренко, Т.О. Меліхова, О.В. Гамова; ЗДІА. — Запоріжжя: ЗДІА, 2015. — 147 с.

19. Макаренко А.П. Бухгалтерський облік: навч.-метод. посібник / А.П. Макаренко, Т.О. Меліхова, Ю.В. Подмешальська, Н.С. Чакалова. — Запоріжжя: ЗДІА, 2018. — 602 с.

20. Макаренко А.П. Державний фінансовий контроль: навч. посібник для внз: [гриф ЗДІА] / А.П. Макаренко, І. Я. Максименко, Т.О. Меліхова, О.П. Зоря. — Запоріжжя: ЗДІА, 2017. — 280 с.

21. Plaksiienko V.Ya., Formation of Accounting and Tax Policy of the Company / V.Ya, Plaksiienko, T.O. Melikhova, M.V. Yermolaieva, K.V. Chernenko, R.V. Lipskyi. Academy of Accounting and Financial Studies Journal. 2019. — vol. 23, is. 2.

22. Меліхова Т.О., Герасименко Ю.М. Розробка програми аудиту надходження основних засобів для підвищення рівня фінансової безпеки підприємства. Агросвіт. 2018. № 24. С. 46—53. DOI: 10.32702/2306-6792.2018.24.46

23. Меліхова Т.О. Розробка програми аудиту ефективності використання основних засобів на підприємстві / Т.О. Меліхова, О. Буркова // Економічний аналіз. — 2012. — № 11. — Ч. 4. — С. 257—264.

References:

1. Butynets', T.A. (2014), "Internal audit of fixed assets: identification of typical accounting irregularities", *Problemy teorii ta metodolohiyi bukhhaltern'koho obliku, kontrolyu i analizu*, vol. 3 (30), pp. 3—12.
2. The Verkhovna Rada of Ukraine (1999), The Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting in Ukraine", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996> (Accessed 15 Dec 2019).
3. The Verkhovna Rada Ukrainy (2017), The Law of Ukraine "On Audit of Financial Reporting and Auditing Activity", available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> (Accessed 15 Dec 2019).
4. Makarenko, A.P. Melikhova, T.O. and Beskosta, H.M. (2016), *Audyt [Audit]*, ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.
5. Makarenko, A.P. Melikhova, T.O. and Beskosta, H.M. (2015), *Orhanizatsiya i metodyka audyt [Organization and method of audit]*, ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.
6. Makarenko, A.P. and Hrechana, L.S. (2012), "Improvement of methodical approaches to the audit of depreciation of fixed assets", *Naukovi pratsi Poltavskoyi derzhavnoyi ahrarynoyi akademiyi*, vol. 2 (5), pp. 175—185.
7. Melikhova, T.O. and Manoylo, T.V. (2014), "Problematic aspects of the registration of the TMC and the equipment when attributed to capital investments in accordance with P (C) BO and IFRS", *Visnyk Dnipropetrovskoho natsionalnoho universytetu. Seriya "Ekonomika"*, vol. 10/1, pp. 158—164.
8. Melikhova, T.O. and Kalyuzhna, Yu.V. (2012), "Substantiation of depreciation policy in order to increase profitability of the enterprise", *Innovatsiyna ekonomika*, vol. 1, pp. 232—237.
9. Melikhova, T.O. (2012), "Development of a program of auditing the efficiency of use of fixed assets in the enterprise", *Ekonomichnyy analiz*, vol. 11, pp. 257—264.
10. Ministry of Finance of Ukraine (2018), "Methodological recommendations on the accounting of fixed assets", available at: <http://zakon.rada.gov.ua> (Accessed 15 Dec 2019).
11. Ministry of Finance of Ukraine (2012), "International Accounting Standard 16 "Fixed Assets", available at: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_014 (Accessed 15 Dec 2019).
12. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), "Tax Code of Ukraine", available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (Accessed 15 Dec 2019).
13. Ministry of Finance of Ukraine (2000), "Accounting Standard (Standard) 7 "Fixed Assets", available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (Accessed 10 Dec 2019).
14. Radionova, N.Y. and Bunda, O.M (2015), "Improvement of fixed assets audit methodology", *Rehional'na biznes-ekonomika ta upravlinnya*, vol. 3 (47), pp. 100—111.
15. Stryhul', L.S. and Timonova, A.S. (2014), "Ways to improve the organization of accounting and audit of fixed assets at the enterprise", *Visnyk NTU "KHPI"*, vol. 32 (1075), pp. 47—50.
16. Melikhova, T.O. (2018), *Ekonomichna bezpeka pidpryyemstva: formyrovanye, kontrol', efektyvnist' [Economic security of the enterprise: formation, control, efficiency]*, Vydavnychyj dim "Hel'vetyka", Kherson, Ukraine.
17. Makarenko, A.P. Melikhova, T.O. and Chakalova, N.S. (2017), *Podatkove planuvannya ta minimizatsiya podatkovykh ryzykiv: navch. posibnyk [Tax planning and minimization of tax risks: teaching. manual]*, ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.
18. Makarenko, A.P. Melikhova, T.O. and Hamova, O.V. (2015), *Opodatkovannya v systemi obliku: navch.-metod. posibnyk [Taxation in the accounting system: teaching method. manual]*, ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.
19. Makarenko, A.P. Melikhova, T.O. Podmeshalska, Y.V. and Chakalova, N.S. (2018), *Bukhhalterskyi oblik: navch.-metod. posibnyk [Accounting: teaching method. manual]*, ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.
20. Makarenko, A.P. Maksymenko, I.Ya. Melikhova, T.O. and Zorya, O.P. (2017), *Derzhavnyy finansovyy kontrol' [State financial control]*, ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.
21. Plaksiienko, V.Ya. Melikhova, T.O. Yermolaieva, M.V. Chernenko, K.V. and Lipskyi, R.V. (2019), "Formation of Accounting and Tax Policy of the Company", *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*, vol. 23, no. 2.
22. Melikhova, T. and Herasymenko, Yu. (2018), "The development of a program audit of the receipt of fixed assets for raising the level of financial security at the enterprise", *Agrosvit*, vol. 24, pp. 46—53.
23. Melikhova, T.O. and Burkova, O. (2012), "Develop a program effectiveness audit of the use of fixed assets in the enterprise", *Ekonomichnyy analiz*, vol. 11, no. 4, pp. 257—264.

Стаття надійшла до редакції 03.01.2020 р.